

**Załącznik do uchwały Nr IV/15/11
Rady Miejskiej w Nowogrodzie
z dnia 02 lutego 2011 roku**

**GMINNY PROGRAM USUWANIA
WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST Z TERENU
GMINY NOWOGRÓD
NA LATA 2010 - 2032**

**Opracowanie: Urząd Miejski w Nowogrodzie
ul. Łomżyńska 41, 18-414 Nowogród**

Nowogród, 2010

SPIS TREŚCI

1 WSTĘP.....	3
1.1 Podstawa opracowania.....	3
1.2 Cel opracowania.....	3
1.3 Analiza aktualnego stanu prawnego	4
2 CHARAKTERYSTYKA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OPIS ICH SZKODLIWEGO DZIAŁANIA	5
2.1 Azbest – właściwości i zastosowanie	5
2.2 Klasyfikacja wyrobów azbestowych	6
2.3 Szkodliwe oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzkie	7
2.4 Sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	8
2.5 Podstawowe obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest... 11	
3 INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD	13
4 METODY UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	15
5 KIERUNKI I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO USUNIĘCIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY NOWOGRÓD.....	20
6 SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY NOWOGRÓD	23
7 MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA I POZYSKIWANIA ŚRODKÓW ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH	24
8 MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	27
9 PODSUMOWANIE	28
10 LITERATURA	29
11 ZAŁĄCZNIKI	30

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- 1. WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH DOT. AZBESTU OBOWIAZUJĄCYCH W POLSCE.**
- 2. WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH POZWOLENIE NA PROWADZENIE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD PRAC, W WYNIKU, KTÓRYCH POWSTAJĄ ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST – STAN NA DZIEŃ 31.12.2009R.**
- 3. DRUK INFORMACJI O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA.**
- 4. DRUK INFORMACJI O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE.**
- 5. DRUK OCENY STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.**

1 WSTĘP

1.1 Podstawa opracowania

Obowiązek opracowania **programu usuwania wyrobów zawierających azbest** na poziomie **gminnym** wynika z zapisów „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w maju 2002 r. oraz jego aktualizacji: "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego Uchwałą nr 122/2009 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku, a także ”Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Województwa Podlaskiego”.

1.2 Cel opracowania

Celem opracowania jest stworzenie **GMINNEGO PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST** dla **Gminy Nowogród**.

Cele programu:

- oczyszczenie terytorium Gminy Nowogród z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy Nowogród, spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- podjęcie działań zmierzających do sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko.

Powyższe cele będą realizowane poprzez następujące zadania:

- prowadzenie szerokiej działalności edukacyjnej i szkoleniowej dotyczącej tematyki azbestowej,
- działalność informacyjno – popularyzacyjną dotyczącą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także ich usuwania i oczyszczania terenu gminy z azbestu,
- opracowanie i wdrożenie systemu baz danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest.

Osiągnięcie tych celów będzie możliwe w perspektywie długoterminowej poprzez usunięcie z terenu gminy wszystkich (bądź możliwie największej ilości) wyrobów zawierających azbest.

Zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest oraz wsparcia ze strony samorządu gminnego w wykonywaniu tych zadań udzielanego właścicielom i zarządcom nieruchomości.

1.3 Analiza aktualnego stanu prawnego

Od 1997 r., na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 Nr 3, poz. 20 z późn. zm.). W kolejnych latach wprowadzono szereg aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń), regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Wykaz podstawowych aktów prawnych dot. azbestu obowiązujących w Polsce zawiera załącznik nr 1 do niniejszego programu.

Uzupełnieniem obowiązujących aktów prawnych jest „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009r. oraz lokalne programy usuwania azbestu realizowane przez gminy, powiaty i województwa.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

2 CHARAKTERYSTYKA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OPIS ICH SZKODLIWEGO DZIAŁANIA

2.1 Azbest – właściwości i zastosowanie

Azbest jest nazwą handlową minerałów włóknistych z grupy serpentynu i amfibolu. Pod względem chemicznym to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Posiada on unikalne właściwości chemiczne i fizyczne. Odporność azbestu na działanie wysokich temperatur (temperatura rozkładu i topnienia ok. 1500°C) jest jedną z najważniejszych zalet, dzięki którym znalazł on szerokie zastosowanie jako surowiec niepalny w różnego rodzaju wyrobach.

Stosowanie azbestu stwierdzono już ok. 4500 lat temu na podstawie wykopalisk dokonanych w Finlandii. W Europie Południowej znany jest od ponad 2500 lat. Wzmianki w różnego rodzaju kronikach świadczą, że azbest od XV do XIX wieku dodawany był do różnych surowców w celu uzyskania, m.in., knotów do świec, niepalnego papieru, skóry, a także do wyrobów tekstylnych (np. sukna na płaszcze żołnierskie). W latach 20-tych XIX wieku azbest znalazł komercyjne zastosowanie w postaci kolekcji ogniotrwałych ubrań dla strażaków (G. Aldinieso). Tkaniny azbestowe stosowane były również jako kurtyny teatralne.

Wielki rozkwit azbestu przypada na erę silników parowych, w których zastosowane zostały azbestowo – gumowe uszczelki spełniające pod względem elastyczności i trwałości wymagania konstruktorów.

W końcu XIX wieku rozpoczęto wydobywanie azbestu na skalę przemysłową, początkowo w Kanadzie, następnie w Rosji. Dalsze kopalnie powstawały w Afryce na obszarach Rodezji – obecnej RPA. Po 1910 roku nastąpił szereg dalszych odkryć i eksploatacji złóż w różnych rejonach świata.

W latach 60-tych XIX wieku zapoczątkowana została przez Warda Johnsa nowa gałąź przemysłu materiałów budowlanych w postaci pokryć dachowych z dodatkiem niepalnego azbestu. Surowcem powszechnie stosowanym stał się dopiero w XX wieku, ze względu na unikalne właściwości tego minerału. Włókna azbestu są bardzo mocne i trwałe. Produkty azbestowe są kwasoodporne, ogniotrwałe, odporne na korozję i charakteryzują się dużą wytrzymałością mechaniczną. Dzięki tym cechom fizyczno-chemicznym znalazły one zastosowanie w budownictwie, przemyśle włókienniczym, maszynowym, okrętowym i wielu innych.

Do niedawna azbest stosowany był w produkcji ponad 3 tys. wyrobów przemysłowych, 85 % produkcji to wyroby budowlane - płyty dachowe i elewacyjne, a także rury.

W zależności, z jakim metalem krzemiany tworzą związek, wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Największą popularność i szerokie zastosowanie w gospodarce światowej zyskały trzy minerały azbestowe:

- powszechnie stosowany *chryzotyl* (azbest biały) – włóknista odmiana serpentynu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu, najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo – cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych;
- w mniejszym stopniu *krokidolit* (azbest niebieski) – krzemian sodowo – żelazowy należący do grupy amfiboli, najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutageny – najwcześniej wycofany z użytkowania w latach 80-tych;
- rzadziej stosowany *antofilit* – krzemian magnezowy zawierający żelazo;
- stosowany w wyrobach europy zachodniej *amozyt* (azbest brązowy) – krzemian żelazowo–magnezowy, należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem.

Właściwości azbestu zadecydowały o jego szerokim zastosowaniu w gospodarce i przemyśle. Najwięcej wyrobów zawierających azbest znalazło zastosowanie w budownictwie.

W Polsce z dniem 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo – cementowych, a wcześniej innych wyrobów zawierających azbest. Natomiast po 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

2.2 Klasyfikacja wyrobów azbestowych

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach:

Klasa I - wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie” (słabo spoiste) zawierające powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia stwarzając poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu takie jak, koce gaśnicze, szczeliwa

plecione, tektury uszczelkowe oraz materiały i wykładziny cierne, materiały izolujące, papy i tynki.

Klasa II - wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde” zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe w tych wyrobach są mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału w stosunkowo niewielkiej ilości przedostają się do otoczenia. Wyroby „twarde” są odporne na destrukcje, a duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska i zagrożenia zdrowia ludzkiego występuje przy ich obróbce mechanicznej (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Wśród tej klasy wyróżniamy powszechnie stosowane płyty azbestowo – cementowe faliste, płyty „karo” oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W znacznie mniejszych ilościach stosowane były inne wyroby azbestowo – cementowe, w postaci rur służących do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych czy kominów i zsypów.

2.3 Szkodliwe oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzkie

Zagrożenie dla zdrowia mieszkańców wynika z nagromadzenia na obszarze Gminy Nowogród materiałów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo – cementowych (zw. eternitem).

Płyty azbestowo – cementowe stanowiące niegdyś bardzo cenny surowiec wykorzystywany szeroko przez mieszkańców stanowią obecnie istotne źródło emisji pyłu. Wyroby te wykorzystywano do pokryć dachowych, utwardzania podwórek i podjazdów. Pod wpływem warunków atmosferycznych uległy zużyciu i degradacji, co jest przyczyną uwalniania się włókien azbestu do powietrza atmosferycznego i ich szkodliwego oddziaływania.

Wyroby azbestowe, będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone, nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych cech włókien. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy, mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach powodując ciężkie schorzenia płuc, opłucnej i otrzewnej, np. pylica azbestowa (azbestoza), międzybłonniaki opłucnej lub otrzewnej, rak płuc. Ryzyko wystąpienia tych schorzeń związane jest ściśle z dawką pyłu, rodzajem azbestu i jest ono różne dla różnych technologii przetwórstwa.

Najbardziej narażeni na choroby wywołane pracą z azbestem są pracownicy: stoczni, przemysłu chemicznego, tytoniowego, tekstylnego oraz zatrudnieni w kopalni azbestu, w budownictwie i przy produkcji materiałów ogniotrwałych. Zanieczyszczenie powodujące choroby zawodowe, spotykane w przemyśle i przy pracach z azbestem, to kilkaset tysięcy włókien w 1 m³ powietrza. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

2.4 Sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz.U. 2007, Nr 39, poz. 251 z późn. zm.) określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

W ustawie określone są również obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, do których zgodnie z obowiązującą klasyfikacją odpadów należą [załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206)] odpady azbestowe.

Pierwszym etapem prac mających na celu oczyszczanie danego obiektu z azbestu jest lokalizacja wyrobów zawierających azbest w tym obiekcie. Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu, w którym występują wyroby zawierające azbest, ma obowiązek dokonywania ich inwentaryzacji, poprzez sporządzenie spisu z natury, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. (Dz.U. 2003, Nr 192, poz. 1876 z późn. zm.). Odpowiednią informację, aktualizowaną każdego roku, przygotowuje się zarówno dla wyborów nadal eksploatowanych, jak i dla tych, których eksploatacja została zakończona. Przygotowane informacje muszą następnie zostać przesłane, w terminie do 31 stycznia, wójtowi, **burmistrzowi** lub prezydentowi miasta w przypadku osoby fizycznej, bądź wojewodzie – w przypadku, gdy właścicielem budynku jest osoba prawna.

Wzory informacji niezbędnych dla potrzeb inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zawierają załączniki nr 3 i 4 do niniejszego programu.

Sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest określono w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649).

Rozporządzenie określa:

- 1) obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- 2) sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 3) warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania;
- 4) wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³ po stwierdzeniu braku widocznych uszkodzeń, mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska można bezpiecznie użytkować przestrzegając wymagań w zakresie ochrony środowiska. Natomiast wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w sposób umożliwiający emisje azbestu do środowiska jest niedopuszczalne.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych

wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się w dwóch egzemplarzach ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z załącznikiem nr 1 ww. rozporządzenia MGPIPS, jeden egzemplarz oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej jest przechowywany przez właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, natomiast drugi egzemplarz oceny przekazują powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

Wzór druku oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest stanowi załącznik 5 do niniejszego programu.

W celu eliminacji ryzyka związanego z materiałami azbestowymi konieczne jest stosowanie odpowiednich metod postępowania. Wybór metody zależy od oceny stanu technicznego materiałów oraz od potencjalnych zagrożeń. Wśród metod postępowania wyróżniamy 3 główne:

- 1) pozostawienie wyrobów zawierających azbest, jeśli nie ma możliwości uszkodzenia materiałów zawierających azbest i nie istnieje ryzyko emitowania włókien azbestowych,
- 2) zabezpieczenie materiałów zawierających azbest powłoką ochronną, jeśli usunięcie azbestu jest bardzo trudne lub niemożliwe oraz materiał nie jest narażony na uszkodzenia,
- 3) usunięcie materiałów zawierających azbest, jeśli materiał jest narażony na uszkodzenia i uwalnia włókna azbestowe.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki, jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

2.5 Podstawowe obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest

Poniżej przedstawiono podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli, zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku, której powstają odpady zawierające azbest.

Obowiązki gminy i powiatu:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) w wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przekładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

Obowiązki właścicieli i zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,

- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone.
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno – budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi (30 dni przed planowanym terminem prac).

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczególnego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rozwoju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,

- zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy;
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia MGPIPS z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

3 INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD

Określenie szacunkowych ilości azbestu na terenie miasta i gminy Nowogród

Dane dotyczące ilości i stanu wyrobów zawierających azbest opracowano na podstawie spisu z natury przeprowadzonego przez sołtysów z terenu Gminy Nowogród, a także na podstawie informacji składanych do Burmistrza Nowogrodu przez właścicieli i zarządców nieruchomości. Nie wszyscy właściciele obiektów, na których znajduje się azbest złożyli burmistrzowi przedmiotową „Informację...”. Dlatego przedstawione dane mogą nie odzwierciedlać stanu faktycznego.

Zebrane informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Inwentaryzacja azbestu na terenie miasta i gminy Nowogród (stan na 31.12.2009r.)

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Jednostka miary	Ilość	Stopień pilności
1.	płyty faliste – azbestowo – cementowe (eternit)	miasto Nowogród	m ²	59 002	nie określono

2.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Morgowniki	m ²	5 937,8	III
3.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Serwatki	m ²	3 605	nie określono
4.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Sulimy	m ²	5 611	III
5.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Dzierzgi	m ²	8 302	nie określono
6.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Chmielewo	m ²	10 460	nie określono
7.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Kupnina	m ²	9 770	III, 2 budynki w stopniu I i 1 budynek w II
8.	plyty faliste azbestowo – cementowe eternit)	wieś Grzymały	m ²	13 270	III
9.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Sławiec	m ²	10 426	nie określono
10.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Mątwnica	m ²	38 135	nie określono
11.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Jankowo Młodzianowo	m ²	23 223	II i III
12.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Jankowo Skarbowo	m ²	14 044	nie określono
13.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Baliki i Ptaki	m ²	2 462	II i III
14.	plyty faliste azbestowo – cementowe eternit)	wieś Szablak	m ²	12 055	III, nieliczne budynki w stopniu I i II
15.	plyty faliste azbestowo – cementowe (eternit)	wieś Grądy	m ²	3 730	nie określono

Na podstawie posiadanych danych ustalono, że na terenie gminy Nowogród znajduje się **220 032,8 m²** płyt azbestowo – cementowych falistych, zwanych eternitem.

516 m² eternitu znajduje się na budynkach komunalnych, a 219 516,8 m² na obiektach będących własnością osób fizycznych.

Na podstawie *Ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest* przedstawionych przez mieszkańców wsi Baliki, Ptaki, Kupnina, Sulimy, Szablak, Jankowo Młodzianowo, Morgowniki, Grzymały, oraz miasta Nowogród stwierdzono, że:

-I stopień pilności (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) – dotyczy 3,1% obiektów,

- II stopień pilności (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) - dotyczy 5,17% obiektów,
- III stopień pilności (ponowna ocena w terminie do 5 lat) - dotyczy 91,73% obiektów.

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest, jest dostępny w Referacie Rozwoju Gospodarczego, Rolnictwa i Infrastruktury dołączony do akt opracowanych przez w/w referat.

4 METODY UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Składowanie odpadów azbestowych

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest związany jest proces powstawania odpadów. Jediną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. Odpady mogą być deponowane jedynie na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do składowania odpadów azbestowych, na wydzielonych częściach składowisk odpadów niebezpiecznych oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki techniczne dotyczące bezpiecznego składowania odpadów azbestowych. Przyjęto założenie składowania płyt pakowanych szczelnie w workach foliowych, a także w pakietach z tkaniny syntetycznej oraz odpadów w postaci kawałkowej w workach z tkaniny syntetycznej (tzw. big bag).

Kwatera do składowania wyłącznie odpadów niebezpiecznych powinna zostać wybudowana jako specjalnie wykonane zagłębienie terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Zagłębienie powinno zostać ukształtowane w formie trójkąta z podziałem na odpowiednią ilość kwater wydzielonych ścianami działowymi z gruntu rodzimego. Głębokość kwater powinna sięgać od 6 – 10 m. Głębokość składowania od 4 – 8 m. W celu zabezpieczenia przed emisją pyłów powierzchnie każdej kolejnej warstwy odpadów przykrywa się folią lub warstwą gruntu. Po zakończeniu eksploatacji składowiska (na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia) należy wypełnić je ziemią do poziomu terenu. Wokół składowiska powinny zostać wykonane rowy opaskowe.

Istnieje niewielka grupa odpadów zawierających azbest, dla których dopuszcza się zamykanie w masie betonowej lub przekształcanie w procesach fizycznych i chemicznych.

Obecnie na terenie województwa podlaskiego funkcjonuje tylko jedna kwatera na odpady zawierające azbest na składowisku odpadów komunalnych Miasta Łomży i Gminy

Miastkowo. Jest ono zlokalizowane na gruntach wsi Czartoria i Korytki Leśne w gminie Miastkowo. Kwarta zajmuje powierzchnię 400 m². Wolna powierzchnia tej kwatery nie pomieści odpadów azbestowych ze wszystkich gmin powiatu łomżyńskiego. Dlatego część odpadów składowana jest na składowiskach poza granicami województwa.

Gmina Nowogród duże nadzieje wiąże z powstaniem regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów. Zgodnie z WPGO dla województwa podlaskiego Gmina Nowogród będzie obsługiwana przez Zakład Zagospodarowania Odpadów zlokalizowany w Czartorii. Tam też ma być przygotowana kwarta do składowania odpadów zawierających azbest.

Tabela nr 1 zawiera wykaz istniejących i przygotowywanych składowisk odpadów zawierających azbest na terenie Polski.

Lp	Nazwa składowiska Lokalizacja	Nazwa i adres zarządzającego składowiskiem	Wolna pojemność składowiska [m ³]
Województwo dolnośląskie			
1	Składowisko Odpadów Przemysłowych, ul. Górnicza 1 58-303 Wałbrzych	Mo-Bruk Korzenna 214 33-322 Korzenna	105 796
2	Składowisko Odpadów przemysłowych –Zakład w Godzikowicach ul. Stalowa 12 55-200 Oława	Dolnośląska Korporacja Ekologiczna ul. Kopalniana 7 59-101 Polkowice	500
3	Składowisko Odpadów w Marcinowie, gm. Trzebnica	Urząd Miasta Trzebnica, ul. Piłsudskiego 1 55-100 Trzebnica	10 000
4	Teren KGHM „Polska Miedź” w Lubinie Oddział Huta Miedzi Głogów ul. Żukowicka 1 67-200 Głogów	KGHM „Polska Miedź” S.A. w Lubinie Oddział Huta Miedzi Głogów	Wykorzystywane przez właściciela
Województwo kujawsko-pomorskie			
5	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Małociechowo, gm. Pruszcz	„ECO-POL” Sp. z o.o. ul. Św. Jana 18 D 87-140 Chełmża	13 840
Województwo lubelskie			
6	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Poniatowa Wieś gm. Poniatowa	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Młodzieżowa 4 24-320 Poniatowa	1 500

7	Składowisko Piaski Zarzecze II Kraśnik	WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik	149 930
Województwo lubuskie			
8	Składowisko Odpadów Azbestowych ul. Małazyńska 180 Chróścik gm. Gorzów Wielkopolski	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Teatralna 49 66-400 Gorzów Wielkopolski	29 320
Województwo łódzkie			
9	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka gm. Radomsko	Metalurgia S.A. ul. Reymonta 62 97-500 Radomsko	28 960
10	„Bagno-Lubień” – teren Elektrowni Bełchatów S.A.	Elektrownia Bełchatów S.A. z/s w Rogowcu ul. Wyzwolenia 30 97-406 Rogowiec	Wykorzystywane przez właściciela
Województwo małopolskie			
11	Składowisko Komunalne w Ujkowie Starym gm. Bolesław	Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o.o., ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław	60 540
12	Składowisko odpadów „Za rzeką Białą” ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów	13 780
Województwo mazowieckie			
13	Składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej ul. Traugutta 33 09-200 Sierpc	45 000
Województwo opolskie			
B r a k s k ł a d o w i s k			
Województwo podkarpackie			
14	Składowisko Odpadów w Młynach gm. Radymno	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skoloszowie 341 37-550 Radymno	36 828
15	Składowisko Odpadów Pysznica gm. Pysznica	Gminny Zakład Komunalny ul. Wolności 295 37-403 Pysznica	969
P	<i>Kozodrza gm. Ostrów</i>	<i>Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie</i>	<i>[17 740]</i>
Województwo podlaskie			
16	Składowisko Odpadów Miastkowo pow. Łomża	MPGKiM ul. Poznańska 141 18-400 Łomża	700

P	<i>Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki gm. Jedwabne</i>	<i>Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4 18-420 Jedwabne</i>	<i>[I etap - 20 000] [II etap - 21 500]</i>
Województwo pomorskie			
17	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Bierkowo 120 76-261 Bruskowo Wielkie gm. Słupsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, ul. Szczecińska 112 76-200 Słupsk	14 380
18	Składowisko Odpadów w Gilwie Małej Gilwa Mała 8 82-500 Kwidzyn	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn	58 360
P	<i>Kwatera na odpady zawierające azbest</i>	<i>Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. w Gdańsku ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk Szadółki</i>	<i>[b.d.]</i>
Województwo śląskie			
19	Sektor III na odpady azbestowe, wydzielony w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie Szybowa 44, Knurów	PPHU „Komart” Sp. z o.o. ul. Szpitalna 7 44-194 Knurów	284 740
P	<i>Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji hałdy Huty „Florian”</i>	<i>Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76 41-608 Świętochłowice</i>	<i>[30 000]</i>
20	Kwatera X na odpady azbestowe w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne Dąbrowie obojętne w Dąbrowie Górniczej	Koksownia „Przyjaźń” Sp. z o.o. ul. Koksownicza 1 42-523 Dąbrowa Górnicza	186
21	Składowisko odpadów azbestowych na terenie Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych Huty Katowice Dąbrowa Górnicza	ARCELOR MITTAL POLAND S.A. Oddział w Dąbrowie Górniczej, ul. J. Piłsudskiego 92 41-308 Dąbrowa Górnicza	Wykorzystywane przez właściciela
22	Wydzielona subkwatera na odpady zawierające azbest w ramach sektora III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju	Cofinco-Poland Sp. z o.o. ul. Graniczna 29 40-956 Katowice	16 000
Województwo świętokrzyskie			
23	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Dobrów gm. Tuczępy	Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. Dobrów 8 28-142 Tuczępy	163 440

Województwo warmińsko-mazurskie			
24	Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś gm. Zalewo	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. 3-go Maja 8 14-100 Ostróda	19 500
25	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Szańcowa 1 82-300 Elbląg	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Szańcowa 1 82-300 Elbląg	3 984
Województwo wielkopolskie			
26	Składowisko odpadów niebezpiecznych, ul. Sulańska 11 62-510 Konin	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11 62-510 Konin	162 990
Województwo zachodniopomorskie			
27	Zakład odzysku odpadów ul. Łubuszan 80 Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 75-724 Koszalin	15 685
28	Składowisko odpadów Dalsze gm. Myślibórz	„Eko-Myśl” Sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz	1 800
RAZEM – ISTNIEJĄCE			1 258 728
RAZEM - PRZYGOTOWYWANE			69 240

P – przygotowywane składowiska odpadów zawierających azbest

Źródło: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Magazynowanie odpadów azbestowych

Zgodnie z art. 63 ust. 4 Ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz.U. 2007, Nr 39, poz.251 z późn. zm.) odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane jedynie w celu zebrania odpowiedniej ilości tych odpadów do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej niż przez okres 1 roku. Odpowiednio zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych (zapakowane w folię) odpady zawierające azbest nie stanowią zagrożenia dla środowiska, nie emitują groźnych dla zdrowia pyłów.

Magazynowanie powoduje minimalizację kosztów związanych z transportem odpadów na składowisko docelowe.

5 KIERUNKI I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO USUNIĘCIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY NOWOGRÓD

Usuwanie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest zadaniem długotrwałym ze względu na ich dużą ilość, a także wysokość potrzebnych środków finansowych. A zatem proces wymiany pokryć dachowych będzie trwał wiele lat. Akcja usuwania wyrobów azbestowych nie będzie przebiegała masowo, a wręcz przeciwnie jednorazowo usuwane będą pokrycia z pojedynczych dachów. Taka sytuacja rodzi problem przewożenia bardzo małych transportów odpadów niebezpiecznych na znaczne odległości. W związku z tym wydaje się uzasadnione unieszkodliwianie odpadów azbestowych w następujący sposób:

1. magazynowanie odpadów przez okres 1 roku,
2. przewożenie większych partii odpadów na składowisko odpadów azbestowych.

Ze względu na niedostateczną znajomość zagadnień związanych ze szkodliwością azbestu wśród mieszkańców gminy Nowogród, w niniejszym Programie zakłada się przeprowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych mających na celu zapobieżenie usuwaniu wyrobów zawierających azbest przez właścicieli obiektów bez stosowania odpowiednich zabezpieczeń i pozbywania się powstałych odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa (np. dzikie wysypiska).

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest także zachęcenie do prawidłowego usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie przedsięwzięć związanych z ich usuwaniem ze środków publicznych oraz zewnętrznych środków pomocowych.

Koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z dachów budynków jest znaczny, wobec czego ma duży wpływ na tempo zmniejszania się ilości tych wyrobów w gminie. Przyspieszenie tego procesu wymaga udzielenia pomocy finansowej, a często także informacyjnej i organizacyjnej właścicielom oraz zarządcom budynków, na których takie wyroby zostały zamontowane.

W realizacji niniejszego programu zwracać się będzie uwagę na obszary, w których azbest musi być usuwany lub unieszkodliwiany. Obszary te dotyczą:

- ograniczenia uciążliwości wyrobów użytkowanych od dawna,
- unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, których stan techniczny nie pozwala na dalsze użytkowanie,

- unieszkodliwiania odpadów azbestowych znajdujących się na drogach i placach należących do podmiotów gospodarczych i innych jednostek, w tym jednostek samorządu terytorialnego.

Najważniejsze kierunki działań zmierzające do usuwania wyrobów zawierających azbest są następujące:

- Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.

Gmina Nowogród podejmie starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych tj.:

- ✓ Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku,
- ✓ funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych.

W przypadku pozyskania funduszy z wyżej wymienionych źródeł kwota przeznaczona na realizację Programu ulegnie zwiększeniu, co przyspieszy proces usuwania azbestu z terenu gminy Nowogród.

- Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

W miarę możliwości zasobów finansowych, Gmina Nowogród częściowo sfinansuje koszty:

- ✓ demontażu wyrobów zawierających azbest,
- ✓ załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest,
- ✓ transportu tych odpadów,
- ✓ oraz ich składowania.

Ilość usuniętych ton wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych znajdujących się w budżecie gminy, pochodzących z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska, a także od ilości środków ze źródeł zewnętrznych.

- Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji zawierających w swoim składzie azbest.

Jednym z aspektów realizacji Programu jest pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych osobom fizycznym, wspólnotom

mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników tut. Urzędu.

- Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk, na których istnieje niebezpieczeństwo składowania odpadów zawierających azbest.

Działanie to realizowane będzie następująco:

- ✓ w procesie edukacji związanej z postępowaniem z odpadami azbestowymi,
- ✓ na bieżąco przeprowadzony będzie monitoring występowania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest, a w przypadku stwierdzenia ich występowania będą one likwidowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Działanie finansowane będzie ze środków przeznaczonych na realizację Programu w danym roku kalendarzowym.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram zadań, jakie należy wykonać, aby osiągnąć cele określone w niniejszym programie.

Lp.	Zadanie	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Opracowanie bazy danych dotyczącej lokalizacji, ilości i stanu wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest”	2010	Gmina
2.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest oraz o ilości i miejscach, z których usunięto wyroby zawierające azbest	2010-2032	Gmina
3.	Przedkładanie wojewodzie przez Burmistrza Nowogrodu informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu	2010-2032	Gmina
4.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest	2010-2032	Właściciele obiektów
5.	Monitoring usuwania wyrobów zawierających azbest oraz przedkładanie Radzie Miejskiej sprawozdań z realizacji „Programu...”	Co 2 lata	Gmina
6.	Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania	2010-2032	Gmina
7.	Działalność informacyjno – popularyzacyjna (przygotowywanie plakatów, ulotek informacyjnych poświęconych tematyce azbestu; organizowanie szkoleń itp.)	2010-2032	Gmina
8.	Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na usuwanie azbestu	2010-2032	Gmina

6 SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU MIASTA I GMINY NOWOGRÓD

Proces „oczyszczania” gminy z wyrobów zawierających azbest głównie z płyt azbestowo – cementowych składa się z kilku etapów:

- I. Usuwanie wyrobów** – to proces polegający na demontażu wyrobów zawierających azbest oraz odbiorze ich od posiadaczy ww. odpadów (np. pokryć dachowych) przez specjalnie wykwalifikowane firmy.
- II. Transport** – proces polega na wywiezieniu odpadów zawierających azbest pochodzących z demontażu na składowisko odpadów azbestowych zlokalizowane najbliższym sąsiedztwie.
 - ✓ Koszt transportu uzależniony jest od odległości, jaką należy pokonać celem składowania wyrobów zawierających azbest.
- III. Unieszkodliwianie odpadów** – proces polega na składowaniu odpadów azbestowych w celu eliminacji negatywnego oddziaływania włókien azbestowych na środowisko.

Do szacunkowych obliczeń przyjęto uśrednione wartości pochodzące z badań lokalnego rynku usług w tym zakresie, a także na podstawie obliczeń ujętych w Programie Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Województwa Podlaskiego.

Uśrednione koszty demontażu, transportu oraz składowania 220 032,8 m² odpadów azbestowych na terenie gminy Nowogród kształtują się następująco:

$$220\ 032,8\ \text{m}^2 \times 32\ \text{zł/m}^2 = 7\ 041\ 049,60\ \text{zł (netto)}$$

Procedura udzielenia zamówienia publicznego na odbiór odpadów, przy wzrastającej konkurencji może obniżyć ten koszt o kilkanaście procent.

7 MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA I POZYSKIWANIA ŚRODKÓW ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH

1. Środki gminne

Zgodnie z art. 400a, ust.1, pkt. 8 i art. 403 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2008 Nr 25, poz.150 z późn. zm.) do zadań własnych gmin należy finansowanie ochrony środowiska w zakresie przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami. Na realizację tych przedsięwzięć przeznacza się środki pochodzące z wpływów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska. Mając powyższe na uwadze w miarę posiadanych w/w środków będą one przeznaczane na zadania związane z usuwaniem odpadów azbestowych.

2. Kredyty, pożyczki i dotacje z krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych

Cenną inicjatywą **WFOŚiGW w Białymstoku** jest możliwość udzielenia dotacji ze środków WFOŚiGW na zadania z zakresu usuwania azbestu. O dofinansowanie mogą ubiegać się Gminy/Powiaty województwa podlaskiego realizujące gminne/powiatowe programy usuwania azbestu. Do dofinansowania mogą zostać zgłoszone wyłącznie zadania ujęte w gminnych/powiatowych programach usuwania azbestu i współfinansowane ze środków własnych gmin/powiatów. Dotacją objęte są zadania związane z usuwaniem wyrobów azbestowych z obiektów, których właścicielami są osoby fizyczne (także wspólnoty mieszkaniowe) oraz z obiektów stanowiących własność gminy/powiatu. Do kosztów kwalifikowanych zaliczane są koszty: demontażu pokrycia lub wyrobów zaw. azbest, transportu odpadów azbestowych z miejsca rozbiórki na składowisko oraz koszty unieszkodliwiania poprzez składowanie wyrobów azbestowych na odpowiednim składowisku.

WFOŚiGW w Białymstoku ma także w swojej ofercie niskooprocentowane pożyczki preferencyjne z możliwością częściowego ich umorzenia. Wysokość udzielonej pożyczki może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowanych zadania, tj kosztów demontażu, transportu i zdeponowania odpadów na składowisku. Może ona zostać udzielona:

- a) osobom prawnym,
- b) jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej,
- c) osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą,

d) jednostkom organizacyjnym administracji publicznej nie posiadającym osobowości prawnej, którym właściwy organ administracji udzielił pełnomocnictw,

e) osobom fizycznym w zakresie dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów w ramach umów zawartych z bankami.

Oprocentowanie pożyczek na zadania dotyczące unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest nie niższe niż 3% w stosunku rocznym. Karencja może wynieść maksymalnie 1,5 roku. Okres spłaty pożyczki, bez okresu karencji, nie może przekraczać 7 lat.

Również **BOŚ Oddział w Białymstoku** współpracuje z WFOŚiGW w zakresie kredytowania preferencyjnego inwestycji związanych z usuwaniem azbestu i realizowanych na terenie województwa podlaskiego. Kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania WFOŚiGW są przeznaczone dla osób prawnych oraz osób fizycznych, w tym prowadzących działalność gospodarczą.

Na realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu mogą być także wykorzystywane środki finansowe **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**.

Środki z NFOŚiGW mogą mieć charakter pożyczek bezzwrotnych, w tym częściowo umarzanych, a w wielu przypadkach dotacji bezzwrotnych, co regulowane jest szczegółowymi zasadami określonymi przez Fundusz.

Dodatkowo na realizację zadań „Programu...” mogą być również wykorzystane środki finansowe **Fundacji EkoFundusz**. EkoFundusz finansuje przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, które mają znaczenie w skali regionu czy kraju oraz są uznawane za priorytetowe przez społeczność międzynarodową. W zakres wymienionych przedsięwzięć wchodzi:

- (1) gospodarka odpadami i rekultywacja zanieczyszczonych gleb,
- (2) unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Beneficjentami środków pochodzących z EkoFunduszu mogą być jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, szpitale, placówki pomocy społecznej, szkoły, instytucje wyznaniowe i pozarządowe organizacje ekologiczne.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej dodatkowym źródłem współfinansowania zadań na rzecz ochrony środowiska stały się **fundusze strukturalne**. Projekty dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej dotyczą gospodarki odpadami, modernizacji budynków oraz infrastruktury zdrowia.

W okresie programowania na lata 2007-2013 dofinansowanie inwestycji proekologicznych, w tym usuwanie wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwianie, może odbywać się ze środków unijnych w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego** na lata 2007-2013 (RPOWP) i **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** na lata 2007-2013 (PROW).

RPOWP wskazuje osie priorytetowe i cele rozwoju, jakie województwo podlaskie będzie realizowało w nadchodzącym okresie programowania. W ramach Osi Priorytetowej V. - „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska” wspierane będą zarówno projekty o zasięgu ponadlokalnym jak i projekty o zasięgu lokalnym.

Priorytetowo będą traktowane między innymi inwestycje dotyczące kompleksowego zagospodarowania odpadów raz z instalacjami termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii przewidziane w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2007-2010”, obsługujące max. 150 tys. mieszkańców. Dodatkowo w ramach programu przewidziana jest pomoc dla przedsięwzięć zmierzających do likwidacji „dzikich wysypisk”. Beneficjentami Osi Priorytetowej mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, parki narodowe i krajobrazowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, spółki wodne i przedsiębiorcy.

Natomiast w ramach PROW możliwe jest wsparcie zgodne z działaniami Osi Priorytetowej 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej w zakresie działania: Odnowa i rozwój wsi (kod działania: 313, 322, 323). Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie m.in.:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- 2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej
- 3) budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych.

Beneficjentem projektu może być gmina, natomiast pomoc finansowa przyjmuje formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych projektu (max. 75% kosztów kwalifikowalnych projektu). Przy czym wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co

najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

8 MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest oraz o ilości i miejscach, z których usunięto wyroby zawierające azbest będzie oparta o następujące formy:

- informacje o ilości, rodzaju i miejscach występowania odpadów zawierających azbest przedkładane marszałkowi województwa podlaskiego do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy (sporządzane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2009, Nr 124, poz. 1033)*),
- informacje o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacje o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone składane do Burmistrza Nowogrodu co roku przez właścicieli lub zarządców nieruchomości do dnia 31 stycznia (na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r.(Dz.U. 2003, Nr 192, poz. 1876 z późn. zm.).
- ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649)).

Realizacja zadań związanych z realizacją Programu będzie podlegała ocenie według wskaźników monitoringu określonych w poniższej tabeli, a wyniki ww. oceny będą stanowiły o ewentualnych modyfikacjach lub zmianach w Programie.

Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji „Programu...”	Mg lub m ²
2.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy w kolejnych latach realizacji „Programu...”	Mg lub m ²
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją „Programu...”	%

4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji „Programu...”	%
5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6.	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

9 PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on jeszcze przez kilkadziesiąt lat elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek, czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Pozyskiwanie funduszy i pomoc finansowa udzielana przez samorząd gminny ze środków własnych i zewnętrznych pozwoli na skuteczną eliminację wyrobów azbestowych z terenu gminy Nowogród.

10 LITERATURA

1. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” – Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej; Departament Polityki Przemysłowej, Warszawa 2003 r.
2. „Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych” – Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008 r.
3. „Poradnik: Finansowanie Usuwania Azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009-2013” - Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2009 r.
4. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” – Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 maja 2002 r.
5. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” - Uchwała Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2009 r.
6. „Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu województwa podlaskiego” - Białystok, listopad 2008 r.

REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST WRAZ Z AKTAMI PRAWNYMI OBOWIĄZUJĄCYMI W UNII EUROPEJSKIEJ

Ustawy

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. 2004 Nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. 2006 Nr 156, poz. 1118 ze zm.) zgodnie z art. 30 ust. 7 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2008, Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbest).

4. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (Dz. U. 2007 Nr 39, poz. 251 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego marszałka lub starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest).

Rozporządzenia

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. 2001 Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 15 02 02* - sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest
- 20 01 35* - zużyte urządzenie elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21

i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki

2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególnie zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. 2009 Nr 124, poz. 1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególnie zagrożenie dla środowiska.

3. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz. U. 2002 Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

4. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. 2002 Nr 217, poz. 1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:

a) pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu

- pył całkowity – 1,0 mg/m³
- włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

b) pyły zawierające krokidolit

- pył całkowity – 0,5 mg/m³
- włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

5. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. 2003 Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

6. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz. U. 2003 Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.

7. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest* (Dz. U. 2003 Nr 192, poz. 1876). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do marszałka województwa.

8. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. 2004 Nr 71, poz. 649) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest – obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Ww podmioty przechowują 1 egz. oceny

(łącznie ze stosowną dokumentacją) a 2-gi egz. Oceny przekazują właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

9. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy* (Dz. U. 2004 Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).

10. *Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 września 2009r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2010* (MP 2009 Nr 57, poz. 780). Obwieszczenie określa jednostkowe stawki opłat za gazy lub pyły wprowadzane do powietrza: - azbest 329,06 zł/kg,

a także jednostkowe stawki opłat za umieszczenie odpadów na składowisku:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 47,84 zł/Mg
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 47,84 zł/Mg
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych 47,84 zł/Mg
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest 47,84 zł/Mg
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 47,84 zł/Mg
- 15 02 02* - sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) 142,85 zł/Mg
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 47,84 zł/Mg
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 47,84 zł/Mg
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 0,00 (104,20)zł/Mg
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 0,00 (104,20) zł/Mg
- 20 01 35* - zużyte urządzenie elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki 202,93 zł/Mg

11. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. 2005 Nr 73, poz. 645 z późn. zmianami). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki wykonywania badań właściwych dla prowadzenia prac z czynnikami szkodliwymi (w tym azbest).

12. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów* (Dz. U. 2005 Nr 110, poz. 935). Rozporządzenie określa szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk podziemnych w zakresie lokalizacji, eksploatacji i zamknięcia, a także zakres, sposób i warunki prowadzenia monitoringu tych składowisk.

13. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów*(Dz. U. 2005 Nr 216 poz. 1824). Rozporządzenie określa m.in. szczegółowe wymagania odnośnie zapewnienia bezpiecznych warunków prowadzenia prac przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2

Firmy uprawnione do świadczenia usług na terenie powiatu łomżyńskiego przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres przedsiębiorstwa	Nr decyzji, data ważności	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
1	Zakład Remontowo Budowlany „ALFIX” Jerzy Kostecki	16-006 Barszczewo 10	ROŚB. 7623/18/02 1.02.2012r.	17 09 03	100,00
				17 06 01	50,00
2	Ekochem- Ekoservice Sp. z o.o.	ul. Kościuszki 99 90-441 Łódź	ROŚB. 7623/65/02 1.11.2012r.	17 06 05	1000,00
				17 06 01	
3	LZU „LASBUD” Sp. z o.o.	ul. Lipowa 51 15-959 Białystok	ROŚB. 7623/80/02 1.01.2012r.	17 06 05 17 06 01 17 09 03	10,00
4	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „Termoexport”	ul. Żurawia 24/7 00-515 Warszawa	ROŚB. 7623/17/03 31.05.2013r.	17 06 05	50,00
				17 06 01	50,00
				17 01 06	50,00
5	Algader Hofman Sp. z o.o.	ul. Wólczyńska 133 bud. 11 B 01-919 Warszawa	ROŚB. 7623/24/03 31.07.2013r.	17 06 05	150,00
				17 06 01	250,00
6	Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „CARO“	ul. Zamoyskiego 51 22-400 Zamość	ROŚB. 7623/28/03 30.09.2013r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
				17 01 06	100,00
7	Hydrogeotechnika Sp. z o.o.	ul. Ściegiennego 262 A 25-116 Kielce	ROŚB. 7623/30/04 31.10.2014r.	17 06 05	150,00
				17 06 01	250,00
8	Grupa Obsługi Przemysłu BETA Sp. z o.o.	ul. Targowa 41 07-410 Ostrołęka	ROŚB. 7623/32/04 30.11.2014r.	17 06 05	300,00
				17 06 01	250,00
9	Spółka Jawna „FAGRO DACH” Marek Faszczewski, Mariusz Grodzki	Księżyno ul. Mazowiecka 35 16-001 Kleosin	ROŚB. 7623/10/05 31.03.2015r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	50,00
10	Kazimierz Zduńczyk ZDUNBUD Zakład Remontowo Budowlany	Stara Łomża p/sz ul. Słoneczna 44 18-400 Łomża	ROŚB. 7623/20/05 1.06.2015r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
11	Piotr Tomanek REMBUD	Kuriany 88 15-513 Białystok	ROŚB. 7623/21/05 1.06.2015r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	10,00

12	Stacon Tis Duszak Spółka Jawna	ul. Ogrodowa 5 07-420 Kadzidło	ROŚB. 7623/24/05 1.06.2015r.	17 06 05	5,00
				17 06 01	5,00
13	PPHU Plastimet – Panorama Sp. z o.o.	ul. Fabryczna 9 05-084 Leszno	ROŚB. 7623/25/05 1.06.2015r.	17 06 05	300,00
				17 06 01	300,00
14	PPH ABBA-EKOMED	ul. Moniuszki 11/3 87-100 Toruń	ROŚB. 7623/27/05 30.06.2015r.	17 06 05	800,00
				17 06 01	800,00
15	R&M plettac Sp. z o.o.	ul. Kościuszki 19 63-500 Ostrzeszów	ROŚB. 7623/28/05 30.06.2015r.	17 06 05	900,00
				17 06 01	100,00
16	Mariusz Jejmocki SKORTEX	ul. Lniana 24/3 91-158 Łódź	ROŚB. 7623/29/05 30.06.2015r.	17 06 05	500,00
				17 06 01	300,00
17	Andrzej Boguszewski Zakład Usługowy Blacharsko Murarski	Czarna Średnia 102 17-315 Grodzisk	ROŚB. 7623/31/05 1.07.2015r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
18	ALBEKO Sieger Spółka Jawna	87-510 Kotowy	ROŚB. 7623/32/05 1.01.2015r.	17 06 05	700,00
				17 06 01	700,00
				17 01 06	4500,00
19	Transport Metalurgia Sp. z o.o.	ul. Reymonta 62 97-500 Radomsko	ROŚB. 7623/34/05 1.08.2015r.	17 06 05	5000,00
				17 06 01	2000,00
20	„GAJAWI” PPHU Gabriel Rogut	ul. Kopernika 56/60 90-553 Łódź	ROŚB. 7623/37/05 1.09.2015r.	17 06 05	1500,00
				17 06 01	500,00
				17 01 06	500,00
21	PUW-B „WOD-BUD” Sp. z o.o.	ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik	ROŚB. 7623/39/05 1.10.2015r.	17 06 05	2000,00
				17 06 01	1000,00
22	PBL MJ Sp. z o.o. Reguły ul. Graniczna 5	Chlebnia 48 05-825 Grodzisk Mazowiecki	ROŚB. 7623/43/05 31.10.2015r.	17 06 05	900,00
				17 06 01	2700,00
				15 02 02	4,50
23	Stanisław Długozima PHU DOMAX	Al. Legionów 120 18-400 Łomża	ROŚB. 7623/47/05 31.10.2015r.	17 06 05	400,00
				17 06 01	400,00
24	Jerzy Szczukocki PHU „JUKO”	ul. 1 Maja 25 97-300 Piotrków Trybunalski	ROŚB. 7623/2/06 31.01.2016r.	17 06 05	360,00
				17 06 01	360,00
25	PP-W „AWAT”	ul. Kaliskiego 9 01-476 Warszawa	ROŚB. 7623/3/06 31.01.2016r.	17 06 05	900,00
				17 06 01	2700,00
				15 02 02	1,80

26	Jan Stanisław Górliński - ZUPIH	ul. Moniuszki 85 06-200 Maków Mazowiecki	ROŚB. 7623/11/06 1.03.2016r.	17 06 05	160,00
				17 06 01	60,00
27	Gabriel Rogowski PHU „DOMUS”	ul. Por. Łagody 12/69 18-400 Łomża	ROŚB. 7623/12/06 1.03.2016r.	17 06 05	10,00
				17 06 01	50,00
				15 02 02	0,1
28	PPHU „WIT”	ul. Hetmańska 67 15-727 Białystok	ROŚB. 7623/8/06 1.03.2016r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
29	Leon Łukaszuk Zakład Instalacji Sanitarnych, Ogrzewania i Gazu	ul. Różana 13/14 15-669 Białystok	ROŚB. 7623/14/06 31.03.2016r.	17 06 05	180,00
				17 06 01	20,00
30	Zbigniew Krysztopik AZBUD +	ul. Piasta 10 lok. 6 15-044 Białystok	ROŚB. 7623/19/06 30.04.2016r.	17 06 05	1100,00
				17 06 01	450,00
				17 01 06	500,00
31	Helena Danuta Tuńska Usługi Ogólnobudowlane, Renowacja Gaśnic „TOTAL”	ul. Grottgera 27 13-200 Działdowo	ROŚB. 7623/27/06 31.05.2016r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
				17 01 06	100,00
32	Jerzy Napiórkowski Usługi Remontowo – Budowlane	ul. Parkowa 8 07-407 Czerwin	ROŚB. 7623/31/06 30.06.2016r.	17 06 05	9,00
				17 06 01	45,00
33	T.K.J. Matuszewski Spółka Jawna	ul. Por. Krzycha 5 86-300 Grudziądz	ROŚB. 7623/32/06 30.06.2016r.	17 06 05	200,00
				17 06 01	200,00
34	Sławomir Truchel Komplexdach Zakład Usługowo- Handlowy	ul. Rolnicza 22 18-300 Zambrów	ROŚB. 7623/41/06 31.08.2016r.	17 06 05	9,00
				17 06 01	63,00
35	Konstanty Andrzej Spurek P.P.H.U. „EKO-MIX”	ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	ROŚB. 7623/55/06 30.11.2016r.	17 06 05	900,00
				17 06 01	900,00
				16 07 08	900,00
				16 07 09	900,00
36	Barbara Karpowicz Maxi Dom	ul. Zarzeczańska 40 16-040 Gródek	ROŚB. 7623/57/06 15.12.2016r.	17 06 05	200,00
				17 06 01	200,00
37	Andrzej Gosiewski ZR-B „REMDACH”	Peza 1A 18-421 Piątница	ROŚB. 7623/11/07 15.04.2017r.	17 06 05	10,00
				17 06 01	50,00
				15 02 02	0,10

38	Krzysztof Niewiński REMAN Firma Budowlano- Remontowa	Łomża ul. B. Prusa 13/57	ROŚB. 7623/19/07 31.05.2017r.	17 06 05	100,00
				17 06 01	100,00
39	Stanisław Konecki – Usługi Budowlane	18-413 Miastkowo ul. Łomżyńska 41	ROŚB. 7623/22/07 30.06.2017r.	17 06 05	45,00
				17 06 01	360,00
40	Grzegorz Sepczyński – Usługi Dekarskie	Bronaki Olki 1 18-420 Jedwabne	ROŚB. 7623/23/07 30.06.2017r.	17 06 05	45,00
				17 06 01	270,00
41	PHU „EKO-FLORA” Sp. z o.o. Zakład Odzysku i Recyklingu	87-410 Kowalewo Pomorskie ul. Brodnicka 1	ROŚB. 7623/25/07 30.12.2017r.	17 06 05	800,00
				17 06 01	800,00
42	WALDI Waldemar Ambroziak	Wszerecz Kolonia 17 18-411 Śniadowo	ROŚB. 7623/7/08 31.03.2018r	17 06 05	27
				17 06 01	270
43	Marek Olszewski i Piotr S. Ołędzki s.c.PROMODACH	18-100 Łapy ul. Sikorskiego 88c	ROŚB. 7623/14/08 01.09.2018r	17 06 05	200
				17 06 01	100
44	Jan Mierzejewski Zakład Remontowo- Budowlany	Łomża ul. Projektowana 12	ROŚB. 7623/15/08 01.10.2018r	17 06 05	100
				17 06 01	100
45	AM Trans Progres Sp.z o.o.	61-616 Poznań ul. Sarmacka 7	ROŚB. 7623/17/08 01.11.2018r.	17 06 05	2000
				17 06 01	2000
46	„KURP DACH” Sp. z o.o.	07-405 Troszyn Kurpie Dworskie 29	ROŚB. 7623/1/09 01.01.2019r.	17 06 05	45
				17 06 01	450
47	Tomasz Marcin Wachla Przedsiębiorstwo Budowlane „WACHLA”	Kaniów, ul. Klonowa 6 26-050 Zagnańsk	ROŚB. 7623/2/09 01.01.2019r.	17 06 05	2000
				17 06 01	900
48	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	18-300 Zambrów ul. Polowa 19	ROŚB. 7623/4/09 15.01.2019r.	17 06 05	80
				17 06 01	80
49	Mariusz Ciecierski Usługi Budowlane	18-413 Miastkowo Rybaki 30	ROŚB. 7623/8/09 01.02.2019r.	17 06 05	90
				17 06 01	900
50	Leszek Lutrzykowski Zakład Usługowy „LUTLES”	Łomża ul. Wiązowa 4	ROŚB. 7623/13/09 01.03.2019r.	17 06 05	400
				17 06 01	400
51	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „MPO” Sp. z o.o.	15-950 Białystok ul. 27 Lipca 62	ROŚB. 7623/18/09 01.05.2019r.	17 06 05	30000
				17 06 01	30000

52	PHU „AKUSTYKA” Krzysztof Kossakowski	18-421 Piątnica Zabawka 11	ROŚB. 7623/19/09 01.05.2019r.	17 06 05	150
				17 06 01	35
53	Barbara Mściwujewska Firma Handlowo – Usługowa „Mściwujewski”	Łomża Aleja Piłsudskiego 48	ROŚB. 7623/20/09 01.05.2019r.	17 06 05	200
				17 06 01	300
54	Zakład Murarski – Jan Gniazdowski	18-411 Śniadowo ul. Szosowa 36	ROŚB. 7623/25/09 31.12.2018r.	17 06 05	90
				17 06 01	900
55	Ambroziak Marek Zakład Remontowo Budowlany	Drogoszewo, ul. Długa 28 18-413 Miastkowo	ROŚB. 7623/29/09 31.12.2018r.	17 06 05	90
				17 06 01	900

17 06 01 Materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05 Materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

15 02 02 Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne
zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi,

16 07 08 Odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty,

16 07 09 Odpady zawierające inne substancje niebezpieczne,

17 01 06 Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego
zawierające substancje niebezpieczne,

17 09 03 Inne odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające substancje
niebezpieczne.

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:

a) osoba prawna - nazwa, adres

.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

.....

3. Tytuł własności

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

.....

5. Ilość (m², tony)³⁾

6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji

.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾

.....

Data

.....
(podpis)

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca^{*)}:
- a) osoba prawna - nazwa, adres,
- b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
7. Planowane usunięcia wyrobów:
- a) sposób
- b) przez kogo
- c) termin
8. Inne istotne informacje⁴⁾
- Data

.....
(podpis)

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

OCENA**stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji
przemysłowej:

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I.	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0

VI.	Wykorzystanie pomieszczenia	
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	35
21.	Trwale lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób	30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie	20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie	10
VII.	Usytuowanie wyrobu	
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię Właściciel / Zarządca

.....

Adres

data

¹⁾ Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

²⁾ Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.

³⁾ Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.

⁴⁾ Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.